

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Dato 30. september 2019
Fra Guri Barka Martins, generalsekretær

grønn
ungdom

SAKSPAPIRER TIL SST-14-19

Møtedato: 1. Oktober 2019

Møtested: Ung.org møterommet

Møtetid: 16:00-21:00

Saksliste

134 Godkjenning av innkalling

135 Valg av ordstyrer og referent

Innstilling: Guri Barka Martins, ordstyrer
Elisabeth Udjus, referent

136 E-postvedtak siden sist møte

v/ Guri Barka Martins, generalsekretær

O

137 Orienteringsrunde

Hva har du jobbet med siden sist møte?

Hvilke eksterne aktører har du hatt politisk kontakt med?

Talspersoner: Hva skjer i De Grønne (SST og på Stortinget)?

Internasjonal kontakt: Hvilke prosjekter jobber IU med?

O

138 Status fylkeslag

v/ Saida Tufa, fylkessekretær

O

139 Vedtektsendingsforslag og vedtektskomiteens arbeid

v/ Guri Barka Martins, generalsekretær og Sebastian T. Nygård, sentralstyremedlem

V

140 Politisk Uttalelse: Norge trenger en ny GMO-lovgivning

v/ Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem

V

141 Politisk Uttalelse: Elevenes klager må bli hørt

v/ Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem (*Pol.utvalg: Skole og utdanning*)

V

- 142 Politisk Uttalelse: En radikal, ny boligpolitikk** **V**
v/ Miriam Langmoen, sentralstyremedlem (*Pol.utvalg: Skatt og velferd*)
- ~~**143 Politisk Uttalelse: Formueskatt** **V**~~
~~v/ Miriam Langmoen, sentralstyremedlem (*Pol.utvalg: Skatt og velferd*)~~
- ~~**144 Politisk Uttalelse: Arveavgift** **V**~~
~~v/ Miriam Langmoen, sentralstyremedlem (*Pol.utvalg: Skatt og velferd*)~~
- 145 Politisk Uttalelse: Grønn bistandspolitikk for 2020-tallet** **V**
v/ Nora Heyerdahl, internasjonal kontakt (*Internasjonalt utvalg*)
- 146 Strategiske veivalg for MDG i 2021** **V**
v/ Teodor Bruu og Hulda Holtvedt, talspersoner

Deretter møtekritikk

O er orienteringssaker

D er debattsaker

V er vedtakssaker

Guri Barka Martins,
Generalsekretær

Oslo, 30. september 2019

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Sebastian T. Nygård, sentralstyremedlem
Dato 30.09.19
Saksnr. SST-14-19-139

grønn
ungdom

VEDTEKTSENDRINGER

Bakgrunn

I sak SST-7-19 ble det satt ned en vedtektskomité, bestående av ett medlem fra SST og to fra KK. Komiteen fikk i mandat å "gjennomgå Grønn Ungdoms nasjonale vedtekter, samt standardvedtektene for fylkeslag, og komme med endringsforslag de anser som nødvendige. De skal rydde opp i, og forkorte kronglete formuleringer og gjøre vurderinger på endringer tilknyttet punkt 12 i arbeidsplanen om organisering.»

I drøftingen gjennomgås hvert enkelt kapittel i vedtektene som vi har foreslått endringer i. Forslag som anses redaksjonelle og selvforklarende/ukontroversielle er ikke omtalt i saksfremlegget.

Kapittel 3

I kapitlet foreslås endringer for å definere valgbarhet og stemmerett for medlemmer. Det foreslås at valgbarhet og stemmerett oppnås 4 uker etter betaling av kontingenten (V1). Dette er for å hindre at personer som ønsker å skade organisasjonen f eks skal kuppe årsmøter. Et problem kan være at det blir vanskeligere å opprette nye lag. Samtidig vil man være mer sikker på at de som blir med, faktisk har et ærlig ønske og en langsiktig horisont for å bli aktiv. I tillegg foreslås det å fjerne ordningen for støttemedlemskap (V2). Da støttemedlemskap etter intensjonen ikke skal ha noe med å være medlem å gjøre, mener vi at en slik giver/venneordning som det etter intensjonen skal være kan inngå i arbeidsplan og budsjett.

Kapittel 4

Endringene i kapitlet gjelder i stor grad å få vedtektene til å harmonisere mer med praksis, å fjerne regler som ikke praktiseres og fjerne spesielle regler som legger opp til ulik praksis i forbindelse med valg til verv.

Det foreslås å fjerne regelen om at LM skal arrangeres før forslagsfristen til MDGs LM. Dagens formulering tilsier at GULM skal avholdes årlig OG før fristen til MDGLM, noe som siden 2015 ikke har vært praksis.

Av andre enn GU-medlemmer som har rettigheter på LM (V4), foreslås det å fjerne regelen for Grønne Studenter til å sende egne delegater. Dette har ikke vært praktisert,

og aktive GS-ere har tidligere deltatt på LM som GU-medlemmer. I stedet for foreslås det at både GS og MDG kan sende to observatører hver med talerett.

Etter dagens vedtekter kan et enkeltmedlem melde opp både saker, resolusjoner og vedtektsendringsforslag til LM. Det foreslås å heve terskelen noe for å fremme forslag til resolusjoner og til endring av vedtektene (V6). Forslaget innebærer at et forslag må ha støtte fra minst tre medlemmer, et lokal/fylkeslag eller et formelt organ. Dette er den samme terskelen som gjelder for oppmelding av "øvrige saker" etter § 4.5, siste ledd. Det som taler mot forslaget er at det vil kunne gjøre det vanskeligere for vanlige medlemmer å engasjere seg. Men LM kan potensielt ende opp med å behandle svært mange saker, som kommer direkte fra et enkeltmedlem uten å ha blitt behandlet av et annet organ. Dette endringsforslaget sikrer at saker, resolusjoner og vedtektsendringer enten (1) tas opp på Landsstyremøtet i forkant av Landsmøtet, eller (2) har den nødvendige kvaliteten for å få støtte fra et annet formelt organ eller en gruppe på mer enn tre medlemmer. Formuleringen i forslaget er basert på MDG sine vedtekter, § 7.5.

V9 åpner for at personer som ikke er GU-medlemmer kan velges til KK, på samme måte som det i dag er mulig å bli valgt til VK. Det som taler for en slik endring er at det tidligere har vært vanskelig å finne personer som ønsker å stille til verv i Kontrollkomiteen, og i hvert fall å få flere medlemmer enn minimumskravet. Endringen vil kunne gjøre det lettere å finne egnede kandidater, ved at rekrutteringsgrunnlaget økes. For å utføre Kontrollkomiteens oppgaver er det en fordel om en har erfaring fra vedtektsarbeid, og fra Grønn Ungdom. Flere tidligere medlemmer av SST som nå nærmer seg, eller allerede har gått over, den øvre aldersgrensen, faller inn i denne kategorien. Ved at ikke-medlemmer utfører arbeidet i Kontrollkomiteen, vil medlemmer få mer kapasitet til å jobbe med annet GU-arbeid. I tillegg reduseres risikoen for habilitetsproblemer. Det som kan tale imot endringen er at utføringen av oppgavene innad i Kontrollkomiteen krever innsikt i Grønn Ungdoms arbeid. Ikke-medlemmer vil kunne ha lavere / lite oppdatert kunnskap om hvordan ting foregår i GU. Medlemmer av Kontrollkomiteen behandler, og har tilgang til, svært sensitiv informasjon. Det kan være problematisk at ikke-medlemmer får tilgang til slik informasjon.

V10 stadfester at det er kun medlemmer som kan inneha verv. Dagens vedtekter åpner for at ikke-medlemmer kan inneha verv i Grønn Ungdom. Øvrige rettigheter og plikter i Grønn Ungdom følger medlemskapet. Forslaget medfører at en person som ikke er medlem av Grønn Ungdom, ikke kan inneha verv i Grønn Ungdom. Om et medlem med verv i løpet av vervets periode avslutter sitt medlemskap, diskvalifiseres det også fra sitt verv. Dette gjelder uavhengig av om medlemmet aktivt melder seg ut, eller mislykkes i å oppfylle kravene til medlemskap (f.eks. grunnet alder). Med denne endringen vil personer som melder seg ut av Grønn Ungdom, og inn i et annet ungdomsparti, automatisk miste sine verv i organisasjonen. På denne måten unngår en tungroddede ekskluderingsprosesser dersom personen nekter å gi slipp på sine verv.

Kapittel 5: Landsstyret

Det foreslås en bedre struktur for kapitlet som sådan (V11). Den viktigste endringen blir forslag til modell for landsstyret (V12A-D). Komitéen har i sitt forslag lagt frem tre ulike modeller for sammensetning av landsstyret. Komitéen har enstemmig stilt seg bak ett av forslagene (V12D). Samtidig er det redegjort for de to andre, for å få frem hvorfor vi eksplisitt støtter det ene. Det finnes i utgangspunktet tre måter å sette sammen et landsstyre på, med ulike varianter med tanke på kjønnskvoltering og vararepresentanter.

De tre hovedvariantene er 1) representasjon per valgkrets, 2) representasjon per fylke og 3) proporsjonal fordeling per fylke. Vi har valgt å legge frem fem forskjellige typer sammensetninger:

Alternativer til modeller for LS

1. Hver valgkrets får én representant(V12A)
2. Hvert fylke får en fordeling basert på forholdsprinsipper (V12B)
3. Hvert fylke får en representant og en vararepresentant (i gjeldende vedtekter)
4. Hvert fylke får to representanter av ulikt kjønn og personlig vara (V12C)
5. Hvert fylke får to representanter og nummererte varaer (V12D)

Alternativ 1

Til tross for en regionsammenlåing som reduserer antall fylker, har ikke regjeringen planer om å endre stortingsvalgdistriktene som tidligere matchet 1:1 med fylkesgrensene. Det betyr at selv om det bare vil være 11 fylker, vil det være 19 stortingsvalgkamper som gjennomføres hvert 4. år. Dermed er det relevant å opprettholde aktivitet og politisk engasjement i alle disse distriktene. Et kroneksempel på hvor dette vil fungere bedre enn andre modeller, er i Viken, hvor Akershus, Buskerud og Østfold er klart distinktive regioner, som alle vil drive separat stortingsvalgkamp fremover, men bare bli representert med 1 delegat med dagens system, i stedet for 3. Å gi hvert valgdistrikt representasjon i landsstyret vil gi god demografisk og geografisk representasjon innenfor de relevante demokratiske rammene vi har i Norge

Med dette alternativet vil en kunne risikere at ikke alle fylkeslagene kan stille med full kvote. Dersom to personer fra Hordaland valgkrets ønsker å stille som representant for fylkeslaget Vestland, i det ingen fra Sogn og Fjordane ønsker å stille, vil Vestland kun stille med en representant i Landsstyret. Selv der fylkeslagene stiller med full kvote vil representantene være valgt dels på bakgrunn av deres tilhørighet til en valgkrets, heller enn på bakgrunn av egenskaper som er relevante for hvor egnede de er til å sitte i landsstyret (formidlingsevne, kjennskap til Grønn Ungdom, mv.).

Alternativ 1 har stortingsvalgene som utgangspunkt for sammensetningen. Stortingsvalg skjer hvert fjerde år, mens landsstyret er i kontinuerlig aktivitet og befatter seg med en lang rekke saker, som bare delvis er relatert til stortingsvalget. En delegat fra en valgkrets vil for det meste forholde seg til saker som ikke er relatert til stortingsvalg. Rammene for valgkampen vedtas uansett av landsmøtet året før det er valgkamp. En eventuell ungdomskandidat vil måtte forholde seg til sitt MDG-fylkeslag og deres valgkampstrategi. Et annet spørsmål er hvem som er kvalifisert til å velge en valgkretsdelegat. Forslaget innebærer at f.eks. det samlede årsmøtet til fylkeslaget Vestland kan vedta hvem som skal være delegat for Sogn og Fjordane, selv om kanskje et mindretall eller ingen av medlemmene på årsmøtet er bosatt i valgdistriktet. I tillegg er modellen lite fleksibel i forhold til kjønnskvalifisering. Landsstyremøtene brukes delvis til skolering. Men skolering er også fylkeslagenes eget ansvar. Det er ikke helt rimelig at store, robuste fylkeslag skal få lik rett til skolering som de mindre robuste fylkeslagene. Hvis intensjonen med modellen er å styrke valgdistriktene foran et stortingsvalg, bør prioritering av ressurser til dette sees på utover LS-sammensetningen. En vel så naturlig arena for skolering er landsmøtet, som også vil gi flere mulighet for skolering enn bare én person. Alternativt kan det lages et valgråd med én delegat fra hvert valgdistrikt med innstillingsrett overfor LS.

Alternativ 2

Etter regionreformen vil vi få fylker med større forskjeller både i areal og folketall. For å bøte på disse forskjellene kunne man sett for seg en modell der de store fylkene får flere delegater enn de mindre. Dette kan gjøres ved å 1) vedtektsfeste et gitt antall delegater per fylke, 2) sette et makstak på antall delegater med utgangspunkt i antall kretser (fylker/valgdistrikt) og fordele delegatene på bakgrunn av medlemstall eller 3) se bort i fra valgdistriktene og gi fylkene rett til representanter basert på medlemstall fordelt etter definerte intervaller (f.eks 0-100 medlemmer gir én representant, 101-200 gir to, 201+ gir tre). Variant 1) vil være den enkleste måten og mest forutsigbare mtp størrelsen av landsstyret, men kan fort bli en kime til gjentatt diskusjon mellom de minste og de største fylkene. Variant 2) vil ivareta den samme forutsigbarheten som i 1), men vil føre til en konkurranse mellom fylkeslag om antall plasser i LS, noe som nødvendigvis vil skape tapere og igjen bli en kime til spørsmål om å ramme de minste kretsene negativt. Variant 3) vil ha den ulempen at størrelsen på organet vil variere over tid. Både variant 2) og 3) ville krevd en viss form for forutsigbarhet i sammensetning, f eks ved at man tok utgangspunkt i medlemstallet ved årsskiftet, og la dette til grunn for fordelingen av delegater. Enten måtte fylkeslagene ha tilpasset årsmøtene etter tellingen, sånn at de fikk valgt delegater før ny LS-sesong, eller så måtte LS-sesongen ha startet senere (enten på sommeren eller høsten) slik at man både rakk å annonsere medlemstall, arrangere årsmøter og ha nok tid til å forberede seg til første LS. Forslaget ville likevel medført at man baserte sammensetningen på en gitt dato, og ikke det som nødvendigvis hadde vært det reelle antallet medlemmer under et LS-møte. Forslag F12B er basert på variant 2).

Alternativ 3

Alternativ 3 er å videreføre prinsippet i de gjeldende vedtektene. Dette betyr at antall delegater vil reduseres fra 19 til 11.

Alternativ 4 og 5

Disse forslagene gir hvert fylke (etter regionreformen) rett til å sende to representanter, med variantløsning for vararepresentant (personlig eller nummerert). Alternativene ivaretar prinsippet om lik stemme til hvert fylke, i tillegg til at det opprettholdes en geografisk bredde. Samtidig er forslaget fleksibelt. For eksempel vil Vestland fylke kunne sende to representanter, og kan etter eget ønske velge én av disse fra Sogn og Fjordane, men er ikke bundet til å gjøre dette dersom en ikke klarer å velge en som er bosatt der. Landsstyret får en maks størrelse på 22 mandater. Alternativene kan også være et argument for å avvikle observatørordningen.

Innfasing av ny landsstyremodell

Fordi fylkeslagene i utgangspunktet velger LS-delegater på høsten, vil det være nødvendig med en overgangsløsning til ny modell. Dette foreslås løst med at landsmøtet samtidig vedtar et prosessuelt tilleggsforslag. Tilleggsforslaget for hver modell legger opp til en overgangsfase som løper frem til og med LS-3. Frem til da får nåværende LS-medlemmer førsterett til representasjon i det "nye" landsstyret, og fylkesstyret får rett til å gjøre de nødvendige suppleringer. Innen LS-4 må fylkeslagene arrangere et ordinært eller ekstraordinært årsmøte for å gjøre valg etter ny metode. Siden forslagene V12B-C-D innebærer at noen av de eksisterende fylkene risikerer å miste representanter i overgangsperioden (f eks Viken), foreslås det å velge blant de faste representantene med loddtrekning.

Andre forslag

V16 har som konsekvens at LS kun kan supplere sentrale verv og ikke nasjonale verv (som komiteer nedsatt av SST). I KT 3-19 kom Kontrollkomiteen frem til at et nasjonalt verv er et verv med nasjonalt virkeområde. Et sentralt verv er i motsetning til dette et verv som velges av Landsmøtet.

Kapittel 6

I dette kapitlet foreslås det endringer som berører kjønnskvoltering (V20-21-22). For de gjeldende vedtektene kan en angi at vervene i SST er de viktigste og mest synlige vervene i organisasjonen, og at det derfor er av spesiell viktighet at en har jevn kjønnsfordeling blant innehaverne av SST-verv. Bakgrunnen for at en har kjønnskvoltering i § 6.8 er at en ønsker en jevn kjønnsfordeling for Grønn Ungdoms viktigste verv. Dette kan tilsi at dersom en har kjønnskvoltering i SST bør en også ha kjønnskvoltering for andre viktige verv i GU. Alternativt at dersom en ikke har kjønnskvoltering for verv utenom SST bør en heller ikke ha kjønnskvoltering innad i SST (se V21).

Samtidig er det et problem at flere utvalg og komiteer i Grønn Ungdom består kun av tre medlemmer. I slike tilfeller vil ikke vedtektene kunne følges, utenom i tilfeller hvor en eller flere av komiteens medlemmer ikke definerer seg som hverken mann eller kvinne. Mot dette kan en anvende at vedtektene kun følges der det er praktisk mulig, og at en har tilsvarende bestemmelser i MDG, SU, AUF, m.fl. uten at det har skapt problemer der. Forslagene innebærer å innføre kjønnskvoltering for alle organer og komiteer i Grønn Ungdom (V20), avskaffe kjønnskvoltering (V21), og ivareta kjønnskvoltering bare for SST men at valgkomiteen og kontrollkomiteen og ledelsen skal ha representasjon av mer enn ett kjønn (V22). V22 er foreslått for å sikre at det blir kjønnsbalanse i det organet som representerer GU utad. Siden arbeidet til VK og KK er av mer intern karakter, og siden særlig KK sliter med å få nok medlemmer, foreslås det en mer pragmatisk løsning for disse organene til fordel for at de kan ha flere medlemmer enn bare minstekravet. Samtidig sikrer forslaget at komiteene ikke kan bestå av bare ett kjønn.

Kapittel 8

V24 gjelder overprøving av KKs tolkninger. Dagens vedtekter gir LM muligheten til å overprøve KK med alminnelig flertall, noe som er mindre strengt enn det som gjelder for vedtektsendringer. Dette gir medlemmer av GU en åpning for å få gjennomslag for en endring av vedtektene som ikke har støtte fra $\frac{2}{3}$ av organisasjonen, ved å formulere det som "overprøving av en kontrollkomitétolkning".

V25 fjerner den eksplisitte taushetsplikten for KK. Det fremstår merkelig at det er lagt inn en bestemmelse i vedtektene om at medlemmer av KK har taushetsplikt om personopplysninger som må antas å være sensitive, når det ikke foreligger noen lignende bestemmelser for SST, VK og andre organer. At disse organene har taushetsplikt fremgår av de etiske retningslinjene kapittel 7.

Kapittel 10

V28 er et forslag til ny paragraf med klare regler for hvem som kan være medlem av et lokal- og fylkeslag. Det er også tatt med at tilhørighet i et lag er knyttet til bostedsadresse. Kontrollkomiteen kom i [KT 4-16](#), frem til (1) at en ikke kan være medlem av to sidestilte lag (to lokallag eller to fylkeslag) samtidig, og (2) at en er medlem av et lokallag- eller fylkeslag dersom en er bosatt i lagets geografisk avgrensede virkeområde. Forslaget er et forsøk på å få inn KK sine konklusjoner i vedtektene, slik at gjeldende praksis er tydelig for medlemmene. Formuleringene er kopiert fra MDG sine vedtekter § 5.2.

Nytt kapittel om habilitet

I kontrollkomiteens tolkning [KT 2-17](#) og [KT 3-18](#), ble reglene for habilitet i Grønn Ungdom drøftet. I forbindelse med [KT 2-17](#) måtte KK svare VK at det ikke fantes noen regler for habilitet i Grønn Ungdom, og at de måtte finne ut av hvordan de skulle løse problemet de stod ovenfor selv. Frem mot [KT 3-18](#) fikk Landsstyret på plass etiske retningslinjer som inneholdt visse bestemmelser for habilitet. Disse retningslinjene sier dessverre ikke noe om når en person er å regne som inhabil, noe x.1 over gjør. Punkt 5.3 i de etiske retningslinjene omhandler hva som skjer dersom en blir vurdert som inhabil, men er mindre nyansert enn x.2 og x.3 over. 5.3 stadfester bare at en mister sin tale-, forslags- og stemmerett, i det x.2 og x.3 angir viktige forbehold.

Alternativet til å få inn reglene om habilitet i vedtektene, er å revidere de etiske retningslinjene. At reglene for habilitet både er svært viktige og gjelder for alle medlemmer, kan tilsi at de bør behandles på LM heller enn LS.

Formuleringene er hentet fra MDG sine vedtekter, kapittel 17.

Standardvedtekter

Til standardvedtektene foreslås det kun mindre endringer.

Vedlegg: - Vedtektsendringsforslag (vedlagt i e-posten med sakspapirer)

Med vennlig hilsen

Jon, Jens Petter og Sebastian,
Vedtektskomiteen

Oslo og Bergen, 25. september 2019

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem
Dato 30.09.19
Saksnr. SST-12-19-140

grønn
ungdom

POLITISK UTTALELSE:

NORGE TRENGER EN NY GMO- LOVGIVNING

Bakgrunn

Hva er GMO?

GMO står for Genmodifiserte Organismer.

Genene er oppskriften på alle organismer, og styrer hvordan hver enkelt organisme utvikler seg og dens egenskaper (1). Genmodifiserte organisme er derfor organismer der mennesker har endret organismers gener for å tilegne dem egenskaper den per i dag ikke har. Mennesker har tatt steg for å endre arters DNA siden vi begynte å selektivt avle frem arter som passer bedre til behovene våre, som for eksempel har ført til at bananer i dag smaker bedre og har mindre frø enn den en gang hadde (2). I senere år har man utviklet teknologi som gjør det mulig å ta ett gen fra en art og erstatte det i en ny (3). Dette har vært med å gjøre landbruket i verden mer produktivt, og løst flere utfordringer i matproduksjon. Genmodifiserte organismer i matproduksjon kan gå fra å øke artens produktivitet, for eksempel ved å injisere et gen som gjør at en kan bruke et mindre skadelig sprøytemiddel eller gjøre det resistent mot råte fra sopp som kan ødelegge avlinger, men også løse andre problemer ved moderne matproduksjon, for eksempel ved å modifisere visse planter til å produsere omega-3 olje, som vi kan bruke til at oppdrettslaksen blir like sunn, selv med vegetabilsk fôr (4).

Lovverk rundt bruk av GMO i verden varierer fra område til område. Eksempelvis har EU og USA svært forskjellige prosedyrer, som har ført til at blant annet over 90% av all bomull og mais i USA er GMO, mens EU er langt mer restriktive (5)(6). Norge har et av verdens strengeste regelverk angående GMO (7), i form av genteknologiloven (8). Genteknologiloven er svært restriktiv, og har resultert i et effektivt forbud, der kun en form for nellik med endret blomsterfarge har blitt godkjent (9). Siden Genteknologiloven ble vedtatt i 2004 har loven stått relativt uforandret. I 2018 gikk Bioteknologirådet inn for en modernisering av Norges GMO-lovgivning, grunnet utvikling i metoder for å utføre GMO og økt kunnskapsgrunnlag om konsekvenser fra GMO (10). Saksbehandler mener derfor det er på tide med en debatt i GU om GMO.

Drøfting

En større åpning for gmo vil potensielt ha positive konsekvenser innenfor flere områder.

Miljø

Miljøeffekten er mulig det mest sentrale spørsmålet for Grønn Ungdom angående GMO. Det finnes positive miljøkonsekvenser som har funnet sted på grunn av genmodifiserte organismer. GMO har redusert verdens forbruk av kjemiske plantevernmidler med 37% globalt, og økt avlingenes størrelser med 22% (11). Sprøytemidler har negative konsekvenser for store deler av økosystemene i direkte eller indirekte kontakt med steder der det blir brukt (12), og nedgangen av sprøytemidler grunnet gmo er derfor svært positiv i et miljøhensyn. Større avlinger er også positivt av et miljøhensyn. Landbruket i dag er ikke spesielt miljøvennlig, blant annet fordi økt økt matproduksjon er med å rasere urørt eller lite berørt natur, i tillegg til at klimagassutslippene til landbruket er store. De økte avlingene skapt av gmo er her positive, der det gjør at man kan dekke en større andel av matbehovet på det samme areal og redusere klimagassutslipp per enhet mat. En miljørisiko ved bruk av genmodifiserte organismer er at avlingers DNA kan spre seg til naturen, og i enkelte tilfeller også blande seg med ville populasjoner av samme art. Det er eksempler på dette i USA, der modifiserte gen har blitt oppdaget opp mot 15 kilometer fra stedet GMO-arten var i bruk (13). Det skal sies at dette er lite utbredt, og at denne bekymringen også gjelder for vanlig foredlet organismer.

Etikk

En stor del av Grønn Ideologi er prinsippet om at vi ikke skal tukle for mye med naturen. Genmodifisering er en måte å tukle med naturen på som man kan argumentere for å være mer etisk problematisk enn det vi allerede gjør, som unaturlig arealbruk og avl. Dette er fordi vi ikke bruker evolusjon, som er naturens måte å utvikle på, og avle frem arts medlemmer med egenskaper bedre egnet til det vi bruker arten til, men hopper over denne mer tidkrevende prosessen, og bare "klipper ut" et gen fra en art og "limer det inn" i et annet. Det å "leke gud" på denne måten er noe enkelte vil ha reservasjoner på.

På en annen side er grønn ungdom en organisasjon som mener det er etisk riktig å begrense ødeleggelsene fra klimaendringene og de negative miljøkonsekvensene så mye som mulig. Innenfor rimelig tvil kan man, basert på argumentene i avsnitt om miljø over, konkludere med at de største negative miljøkonsekvensene til landbruket vil bli redusert som følger av en løsere lovgivning rundt GMO, som igjen vil føre til at vi bedre vil følge opp en etisk plikt om å begrense miljø og klimakonsekvenser der mulig.

Selvforsyning

Et argument for å løse opp i regelverket rundt GMO er at det vil øke Norges selvforsyningsgrad. Norge er i dag fullstendig avhengig av å importere mat fra andre land, og får kun 50% av maten vår fra vår egen matproduksjon. At vi må importere såpass mye mat fra andre land har flere negative sider, som i noen tilfeller høyere klimagassutslipp (14), og en større del av pengene fra norsk matkonsum går til internasjonale selskaper i stedet for norske bønder og selskaper. Økt bruk av GMO vil etter alle solemerker øke norsk matproduksjon, som igjen vil øke norsk selvforsyningsgrad. Derfor vil en mer åpen lovgivning angående GMO slå ut positivt på Norges selvforsyningsgrad.

Økonomi

Som nevnt vil etter all sannsynlighet en større åpning for GMO være positivt for norsk økonomi, ettersom produktiviteten i landbruket øker.

Helseproblematikk

Ett argument som blir holdt mot Genmodifiserte organismer er at det er helseskadelig, og spesielt påstanden om at Genmodifisert mat kan være kreftfremkallende har fått belegg, mye på grunn av bilder fra en studie gjort på rotter i 2012 (15). Etterprøving og av denne studien har siden vist at den har store forskningsmessige problemer, og kan ikke ligge til grunn for et standpunkt om kreft-fremkallelse som resultat av GMO (16). På den andre siden viser større studier at EU-godkjente GMO produkter er minst like trygge som annen mat (17). Bruk av GMO være til hjelp når det kommer til helse, grunnet positive helseeffekten endring av gensammensetning i en art kan ha i matproduksjon, som i eksempelet med laksefor i avsnitt 1.

Strategiske argumenter

I Norge i dag har det vært relativt stor konsensus angående GMO og genteknologiloven (18), og vi vil bryte med denne hvis vi går inn for en oppmykning i GMO-lovgivningen. Deler av miljøbevegelsen er og mot GMO, som for eksempel Greenpeace (19). Dette kan skape reaksjoner. På en annen side har grønn ungdom i løpet av de siste par årene i effekt gått inn for kjernekraft, noe som også bryter med både norsk konsensus og store deler av miljøbevegelsen, her og eksemplifisert med Greenpeace (20). Det vil dermed ikke bryte presedens i Grønn Ungdom å vedta politikk som bryter med store deler av miljøbevegelsen. Det er og saksbehandlers subjektive mening at GMO og er et tema forbundet med mindre frykt enn kjernekraft, og færre har en dannet sterk mening om dette enn ved kjernekraft. Det er og saksbehandlers erfaring at de gangene folk faktisk nevner dette på for eksempel en stand, er det i støtte av GMO.

Spørsmål til diskusjon

- Er de positive miljøeffektene av å åpne opp for GMO verdt den politiske risikoen?
- Kan Grønn Ungdom etisk stå inne for å endre gensammensetningen til arter på denne måten?

Saksbehandlers konklusjon

Saksbehandler konkluderer med at de positive sidene ved å erstatte genteknologiloven med et lovverk som åpner for restriktiv bruk av GMO i Norge utveier de negative, og at Grønn Ungdom burde vedta at en støtter en slik endring av politikk.

Forslag til vedtak

F1: Resolusjonen «Norge trenger en ny GMO-lovgivning» vedtas slik den foreligger.

Vedlegg:

- Kildeliste
- Norge trenger en ny GMO-lovgivning

Med vennlig hilsen

Tobias Oftedal Stokkeland
Sentralstyremedlem Grønn ungdom

Bergen, 27.09.19

Kildeliste

1. <https://snl.no/gen>
2. <https://www.sciencealert.com/fruits-vegetables-before-domestication-photos-genetically-modified-food-natural>
3. <https://www.vox.com/2014/11/3/18092720/how-do-you-make-a-gmo-anyway>
4. <https://tv.nrk.no/serie/folkeopplysningen/2016/KMTE50009415>
5. <https://geneticliteracyproject.org/2015/09/02/gmos-us-vs-eu-united-states-regulates-usage-europe-fears-risks-technology/>
6. <https://www.centerforfoodsafety.org/issues/311/ge-foods/about-ge-foods>
7. <https://gmo.geneticliteracyproject.org/FAQ/where-are-gmos-grown-and-banned/>
8. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1993-04-02-38>
9. <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/naturmangfold/innsiktsartikler-naturmangfold/genteknologi/id2339898/>
10. <http://www.bioteknologiradet.no/2018/12/test-nyhet-om-genteknologiuttalelse/>
11. <https://geneticliteracyproject.org/2014/11/05/gmo-meta-study-pesticide-use-down-37-yields-up-22-profits-rise-68/>
12. <http://sitn.hms.harvard.edu/flash/2015/challenging-evolution-how-gmos-can-influence-genetic-diversity/>
13. http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B7GV5-4Y71D54-3&_user=10&_coverDate=03%2F31%2F2010&_rdoc=1&_fmt=high&_orig=search&_origin=search&_sort=d&_docanchor=&_view=c&_searchStrId=1476968002&_rerunOrigin=scholar.google&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&_md5=7a1b201c3bdc79799ca545dd2cc061d7&_searchtype=a
14. <https://naturvernforbundet.no/telemark/nyheter/kortreist-mat-article19235-1844.html>
15. <https://www.theguardian.com/environment/2012/sep/28/study-gm-maize-cancer>
16. <https://sciencebasedmedicine.org/the-seralini-gmo-study-retraction-and-response-to-critics/>
17. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d1be9ff9-f3fa-4f3c-86a5-beb0882e0e65/language-en>
18. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/Voteringsoversikt/?p=58692&dnid=1>
19. <https://www.nrk.no/urix/109-nobelprisvinnere-krever-stans-i-greenpeace-kampanje-1.13022087>
20. <https://www.greenpeace.org/usa/global-warming/issues/nuclear/>

NORGE TRENGER EN NY GMO-LOVGIVNING

I verden i dag møter vi store problemer angående matproduksjon. Flere munner skal mettes, og dagens landbruk fører med seg store miljøproblemer i form av sprøytemiddelbruk og store klimagassutslipp. En modernisering i genteknologiloven, der man åpner for økt bruk av GMO, samtidig som man holder en restriktiv linje i et globalt perspektiv, vil hjelpe Norge å håndtere disse problemene til en større grad enn vi klarer i dag.

Grønn Ungdom vil:

- Endre Genteknologiloven fra å være et effektivt forbud, til et restriktivt regelverk med større åpning for bruk av GMO, nærmere dagens EU-reguleringer.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem
Dato 30.09.19
Saksnr. SST-12-19-141

grønn
ungdom

POLITISK UTTALELSE:

ELEVENES KLAGER MÅ BLI HØRT

Bakgrunn

Grønn Ungdom er opptatt av at barn og unge skal tas på alvor. Det er viktig at det følges opp i praksis ved at barn og unge blir lyttet til og ved at rettssikkerheten blir ivaretatt. Rettssikkerhet vil si en garanti for at de lover og bestemmelser som eksisterer blir fulgt i praksis. Det sistnevnte gjelder ikke minst i skolen, hvor det er viktig at reglene om vurdering blir etterlevd. God vurderingspraksis i grunnskolen og i videregående opplæring fremmer elevenes læring og trivsel. (Anon., 2017)

Drøfting

Opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven har i løpet av de siste tjue årene blitt endret i retning av tydeligere juridiske rettigheter for barn og unge. Opplæringsloven og forskriften til opplæringsloven inneholder en rekke rettigheter som enten alle elever har eller som ulike elevgrupper kan ha. Det gjelder for eksempel retten til tilpasset opplæring, spesialundervisning, særskilt språkopplæring og til å ha et godt fysisk og psykososialt skolemiljø.

1. Elever får ikke informasjon om retten til å klage

Ifølge Elevorganisasjonen er det mange elever i videregående opplæring som ikke får god nok informasjon om retten til å klage, blant annet på standpunkt karakteren. Noen elever får ingen informasjon, mens andre får informasjon som ikke er god nok. For elever som får informasjon om klagemuligheten, uavhengig av mengden informasjon de får, er det ifølge Elevorganisasjonen et problem at informasjonen som gis ikke er godt nok tilpasset målgruppen. Det blir ofte henvist til juridiske formuleringer fra lov- og forskriftsparagrafene som er vanskelige å forstå for ungdom. Faren er at elevene ikke klarer å sette seg inn i hva de skal gjøre dersom de ikke er fornøyde med vurderingen som er gjort, og hvordan de skal formulere en klage. (Hauge, 2019)

2. Klagesystemet er uklart

Når det gjelder elevvurdering, som er regulert i forskrift til opplæringsloven kapittel 3, kan det tilsynelatende virke som at elevene har reelle muligheter til å bli hørt og til å få gjennomslag dersom vurderingspraksisen på skolen er forskriftsstridig. I realiteten er regelverket som er knyttet til klage på standpunkt vurdering i videregående opplæring lagt opp slik at det er uklart for elevene hva de faktisk klager på. I tillegg er klageordningen organisert slik at eleven, selv med medhold fra klageinstansen, ofte ender opp ved utgangspunktet. Når vi vet at det er viktig at barn og unge blir hørt og

tatt på alvor, mener vi at det er viktig å ha et klagesystem i videregående som fungerer slik at det er en vits å benytte seg av klageretten man har. (Stortinget, 2019)

I forskrift til opplæringsloven § 5-12 står det at det man klager på når man klager på standpunktkarakteren er om gjeldende regler om karakterfastsetting er fulgt. Man klager med andre ord ikke på karakteren i seg selv, slik man gjør når man klager på skriftlig eksamen. Klagen er i stedet på hvorvidt læreren har vurdert i tråd med reglene om vurdering. (Stortinget, 2019)

De fleste elever og foreldre er trolig av den tro at en klage på standpunktkarakteren er nettopp en klage på karakteren. På denne måten er det et sprik mellom oppfatningene til elevene og de foresatte på den ene siden, og regelverket i forskrift til opplæringsloven kapittel 3 på den andre siden.

Meningen med dagens klagesystem ser ut til å være til for å bidra til forbedring av skolenes vurderingspraksis. Det er vel og bra, men det er uheldig at dette systemet holdes oppe ved at elever og foreldre har en feil oppfatning av hva det faktisk er de gjør når de klager på en standpunktkarakter.

Vi mener derfor at det bør vurderes å gjøre endringer i forskrift til opplæringsloven. Enten kan man gjøre det slik at elevene får en reell mulighet til å klage på karakteren man får til standpunkt. Det vil kreve et nytt klagesystem, ved at det er fagkyndige lærere som vurderer, og ikke ikke-fagtilknyttede klagebehandlere som kun ser på juridiske problemstillinger knyttet til hvorvidt vurderingen er gjort riktig rent teknisk og formelt.

Alternativet er at man stiller spørsmål ved hensikten med å klage på skolens vurderingspraksis. Siden det egentlig handler om tilbakemelding til skoler som har feil vurderingspraksis, bør det vurderes om veiledningen av skolene bør legges til andre instanser. Er det riktig at elevene, ved hjelp av klagen sine, skal brukes for at Fylkesmannen (grunnskolen) eller fylkeskommunen (videregående) skal kunne gi veiledning om vurderingspraksis til skolene?

3. Manglende rettssikkerhet for elevene i videregående

Når elever velger å klage på en standpunktkarakter i videregående, skal klagen behandles av en klagenemnd som er nedsatt av fylkeskommunen, jf. forskrift til opplæringsloven § 5-12. Tilsvarende er det Fylkesmannen som er klageinstans for klager i grunnskolen. Det er etter vårt syn et godt prinsipp at klager behandles av en uhildet part, uten noen form for bindingen til partene i saken. Utfordringen i videregående er at fylkeskommunen er de offentlige videregående skolenes eier. I Rogaland har en del elever som har klaget fått inntrykk av at klagebehandlingen har båret preg av at fylkeskommunen har vært forsiktig og unnvikende i sine vurderinger, der det i stedet har vært grunnlag for korrigerende av feilpraksis. Det er også kjent at Rogaland fylkeskommunes klagenemnd har fattet vedtak uten at det er gitt begrunnelse for hvorfor man har endt opp med å ikke gi medhold. En slik praksis minner om «bukken som settes til å passe på havresekken. Derfor vil det være bedre med en klageprosess hvor klageinstansen er uavhengig. Elevorganisasjonen sier at klagesystemet er for dårlig, og at mye av grunnen til det er at det er vilkårlige byråkrater i fylkeskommunen, som gjerne har en fortid som lærer innenfor et avgrenset antall fag, som blir satt til å vurdere klager på standpunktkarakter. Elevorganisasjonen mener at det derfor bør være slik at klagen må være på den faglige vurderingen som er gjort i hvert tilfelle, og at det av den

grunn må være faglærere i de enkelte fagene som blir satt til å vurdere klagen. (Stortinget, 2019) (Hauge, 2019)

I tilfeller hvor en klage blir gitt medhold, skal saken sendes tilbake til skolen. Klagenemnda skal presisere hvilke regler som er brutt eller det kan reises tvil om at er brutt. Rektor og faglæreren skal gjennomføre ny vurdering. Rektor setter endelig karakter, som det ikke er klagerett på. Dette systemet avhenger av at regelverksforståelsen i skolene er riktig. Virkeligheten, slik mange elever erfarer den, er derimot at forståelsen og praksis ved flere tilfeller ikke samsvarer med reglene for vurdering. Etter initiativ fra Utdanningsdirektoratet ble det i 2017 gjennomført fylkesvise samlinger om standpunktvurdering. Begrunnelsen for samlingene var risikobasert. De statlige skolemyndighetene hadde indikatorer på at vurderingspraksisen ved videregående skoler ikke er i tråd med regelverket. Feilpraksisen knyttet til vurderingspraksis gjør at en del videregående skoler ignorerer innspillene fra fylkeskommunens klagenemnd, når de til tross for klagenemndas medhold, likevel velger å opprettholde den opprinnelige karakteren som ble satt. Dette skjer til tross for at feil vurderingspraksis har frarøvet eleven mulighet til å oppnå høyere kompetanse i faget. Faren er også her at elevens klage fungerer som et middel i prosessen for å få til skoleutvikling.

Saksbehandlers konklusjon

1. Skolene må informere elevene bedre om elevenes rettigheter og klagemuligheter. Fra statlig hold må det lages versjoner av lov og forskrift som i større grad er tilpasset de som bestemmelsene faktisk handler om: Elevene.
2. Hva man i realiteten klager på må være tydelig for elever og foresatte. Det får man best til ved at man klager på standpunkt karakteren, i stedet for på vurderingspraksisen. Vurderingspraksis kan forbedres på andre måter, for eksempel ved skolering av lærerne.
3. Klagenemnda må være en uavhengig instans som i større grad kan stille krav til skolene når de ikke følger reglene om standpunktvurdering. Dagens system, hvor skolene har det avgjørende ordet etter klagenemndas behandling, er tillitsbasert. Mange elevers erfaring er at skolen ikke endrer karakteren til elevens gunst, selv om skolens vurderingspraksis ikke har vært riktig.

Forslag til vedtak

F1: Resolusjonen «Elevenes klager må bli hørt» vedtas slik den foreligger.

Vedlegg:

- Kildeliste
- Elevenes klager må bli hørt

Med vennlig hilsen, på vegne av politisk utvalg for skole og utdanning

Tobias Oftedal Stokkeland,
Sentralstyremedlem

Oslo, 15. juni 2018

Kildeliste

Anon., 2017. Wikipedia. [Internett]
Available at: <https://no.wikipedia.org/wiki/Rettssikkerhet>
[Funnet 24 september 2019].

Hauge, H., 2019. Elevorganisasjonen [Intervju] (20 juni 2019).

Stortinget, 2019. Lovdata. [Internett]
Available at: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_3
[Funnet 24 september 2019].

Stortinget, 2019. Lovdata. [Internett]
Available at: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6
[Funnet 24 september 2019].

ELEVENES KLAGER MÅ BLI HØRT

Grønn Ungdom er opptatt av at barn og unge skal tas på alvor. Det er viktig at det følges opp i praksis ved at barn og unge blir lyttet til og ved at rettssikkerheten blir ivaretatt. Skolene må informere elevene bedre om elevenes rettigheter og klagemuligheter, slik at det blir tydelig for elever og foresatte hva man i realiteten klager på! Det får man best til ved at man klager på standpunktkarakteren, i stedet for på vurderingspraksisen. I tillegg må klagenemnda være en uavhengig instans som i større grad kan stille krav til skolene når de ikke følger reglene om standpunktvurdering.

Grønn Ungdom mener at:

- En klage gitt til klagenemnda skal gjelde standpunktkarakter, i tillegg til vurderingspraksis.
- Klager behandlet i klagenemnda skal bli behandlet av fagpersonale.
- Det skal være fire klagenemnder for språk, realfag, humanistiske fag og praktisk/kunstneriske fag. Disse nemndene skal gjenspeile den faglige bredden innenfor fagene de behandler.

Alternativer

- *F2: Elever skal uoppfordret få informasjon om sin klagerett på standpunktkarakter og sine rettigheter i klagesystemet, og informasjon om hvordan man klager til nemndene*
- *F3: At klagenemnda skal ha mandat til å endre standpunktkarakterer*
- *F4: At klagenemnda, ved store eller gjentatte avvik mellom skolenes standpunktkarakterer og klagenemndas avgjørelser, kan, i samarbeid med fylkesmannen, gjøre endringer i skolen vurderingskriterier.*
- *F5: At klagenemnda skal være en uavhengig instans, ikke en del av fylkeskommunen*

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Miriam Langmoen, sentralstyremedlem
Dato 30.09.19
Saksnr. SST-12-19-142

grønn
ungdom

POLITISK UTTALELSE:

EN RADIKAL BOLIGPOLITIKK!

Bakgrunn

Boligmarkedet i Norge har gått bananas. En nyansatt sykepleier med en årslønn over 500.000 har nå i snitt råd til å kjøpe 5% av boligene på markedet i Oslo¹. Halvparten av unge som har kjøpt egen bolig fikk hjelp av foreldrene sine² og økonomer fra alt fra Civita og Verdensbanken til Agenda advarer om at boligmarkedet er en spekulasjonsboble som øker forskjellene i Norge. Norges mest raddis ungdomsparti må på banen og foreslå upopulær men fornuftig politikk.

Drøfting (og en del begrepsforklaring)

I Norge har vi siden krigen vært opptatt av prinsippet om at alle skal eie sin egen bolig. Derfor dreier mye av norsk boligpolitikk seg om å belønne folk som kjøper bolig. De siste årene har økonomene imidlertid blitt stadig mer bekymret for en boliglånsboble, der mange tar opp store lån de kanskje ikke klarer å betjene hvis økonomien deres endrer seg. Derfor har man også innført noen strengere krav for å få boliglån.

Formuesskatt

Formuesskatten er en skatt du betaler på ting du eier og penger du har i banken, minus gjelden din. Den har et fradrag på 1,5 millioner. Det betyr at hvis din totale formue minus gjelden din er under 1,5 millioner, så betaler du ingenting i formuesskatt. Har du for eksempel ting til totalt 5 millioner, men også 3,7 millioner kroner i gjeld, så slipper du formuesskatt fordi formuen din minus gjeld er under 1,5 millioner.

Imidlertid betaler man *ikke* formuesskatt på det en bolig faktisk er verdt. I stedet betaler man formuesskatt på "formuesverdi", som er 25% av boligens forventede markedsverdi³. Hvis du har en bolig til 10 millioner, så betaler du bare formuesskatt på 2,5 millioner. Og hvis du i tillegg har lån over 1 million, sånn at formue minus lån er under 1,5 millioner, da

¹ <https://www.aftenposten.no/bolig/i/4qOMPE/Selv-med-en-normal-arslonn-er-Heidi-utestengt-fra-95-prosent-av-boligmarkedet-i-Oslo-Sjekk-tallene-for-din-by>

² <https://dnbeiendom.no/altombolig/kjop-og-salg/boligokonomi/starthjelp-barn/hvor-mange-forstegangskjopere-far-hjelp>

³ <https://dnbeiendom.no/altombolig/kjop-og-salg/boligokonomi/arv-og-skatt/ligningsverdi-bolig>

slipper du å betale noen ting. Dette er en del av en villet norsk politikk for å få flest mulig til å kjøpe og eie egen bolig. Har du noen millioner på konto, så slipper du skatt dersom du betaler bolig for dem, og da er det selvfølgelig flere som kjøper.

Prinsippet om å bare betale formuesskatt for $\frac{1}{4}$ av det boligen er verdt gjelder bare *primærboliger*, altså den boligen der du faktisk bor. Dersom du for eksempel også eier en ekstra leilighet som du leier ut, så må du betale formuesskatt for 90% av det eiendommen er verdt.

Eiendomsskatt

Stortinget har bestemt at det er opp til hver enkelt kommune om de vil kreve inn eiendomsskatt eller ikke. Pengene går direkte til kommunen, men Stortinget setter en maksgrense for hvor mye kommunene kan kreve inn i eiendomsskatt. Denne grensen pleide å være 7 promille av boligens markedsverdi (altså ikke formuesverdien, som er $\frac{1}{4}$ av markedsverdi), men regjeringen har senket den til 4 promille.

Det er verdt å merke seg at eiendomsskatten *ikke* tar hensyn til gjeld, bare til boligens verdi. Hvis to personer eier hvert sitt hus til 10 millioner, og den ene har gjeld til over pipa og den andre er gjeldsfri, så må de likevel betale samme eiendomsskatt.

Dokumentavgift

Dokumentavgiften er en avgift på 2,5% som du må betale når du kjøper en bolig, unntatt dersom boligen er i et borettslag eller en aksjeleilighet. Egentlig er det ikke en avgift på salget men på tinglysingen av kjøpet, men forskjellen der er ikke så viktig for oss. Det vi bør vite er at for de fleste som kjøper bolig så må du betale staten 2,5% av salgsverdien⁴. Staten får ca. 8 mrd i inntekter fra dette årlig.

Bransjeorganisasjonen for eiendomsmeglere mener dette er urettferdig fordi unge mellom 20 og 40 er de som flytter mest og derfor også i praksis skattlegges ekstra for hvert boligkjøp⁵. (Samtidig er dette selvfølgelig en bransjeorganisasjon som er gira på at folk skal kjøpe og selge bolig oftest mulig, så vi kan ta det med en god klype salt.)

Rentefradraget

Rentefradraget er en annen måte å belønne folk for å eie bolig på. Du kan trekke fra 22% av renter du betaler på lån, på skatten. Betaler du renter for 1000 kroner, så får du 220 kroner mindre i skatt⁶. Dette betyr i praksis at staten betaler folk for å ta opp lån. (Merk at dette gjelder renter på alle typer lån, så staten betaler også folk for å ta opp forbrukslån. Akkurat dét er dumt på flere plan.)

Skattefritt utleie

Dersom du leier ut en del av din egen bolig (for eksempel et rom eller en hybel) og du selv bor i boligen og det du leier ut er under 50% av arealet, så slipper du å betale skatt på leieinntektene.

⁴ <https://dnbeiendom.no/altombolig/kjop-og-salg/boligokonomi/hva-er-dokumentavgift>

⁵ <http://eiendomnorge.no/ulikhetsmaskinen/>

⁶ <https://www.smartepenger.no/lan/298-rentefradrag-pa-skatten>

BSU-ordningen

BSU står for Boligsparing for unge, og er en ordning der unge under 34 kan spare inntil 25 000 kroner i året og trekke fra 5 000 kroner på skatten⁷. Pengene kan så bare brukes å kjøpe bolig. Poenget er å belønne unge som sparer til egen bolig, sånn at de enklere kan komme seg inn på boligmarkedet. GU har tidligere gått inn for å avvikle BSU-ordningen fordi det viser seg at den stort sett kommer unge med rike foreldre til gode⁸.

Egenkapitalkravet

Hvis du skal kjøpe bolig og ber banken om lån, så må du stille med minst 15% av pengene selv. Det betyr at hvis du skal kjøpe en leilighet til 2,5 millioner så må du ha 375 000 oppspart først.

Maksimal gjeldsgrad

I boliglånsforskriften har Finansdepartementet har satt en grense for hvor mye du kan låne totalt (summen av boliglån, studielån, forbrukslån osv). Denne ligger i dag på 5 ganger brutto årsinntekt, men Finanstilsynet anbefaler å senke den til 4,5 ganger årsinntekt. Det betyr at hvis du tjener 400 000 så kan du ikke ha samlet lån mer enn 2 millioner (eventuelt 1,8 millioner dersom forskriften endres). Hvis du også har studielån på for eksempel 300 000 og forbrukslån på 100 000, så kan du ta opp maks 1,6 millioner i boliglån (eller 1,4 millioner med ny forskrift).

Eie-til-leie-ordninger

Eie-til-leie-ordninger er ordninger der folk leier en leilighet og en viss del av husleien teller som et boliglånavdrag. Når du har bodd der noen år så kvalifiserer du til å kjøpe boligen, og det du har betalt så langt går til å dekke en del av prisen. Sandnes har en variant av en slik ordning i dag, for å hjelpe folk med lite egenkapital inn på boligmarkedet⁹.

Verdistigning på boligmarkedet

Boligmarkedet har historisk sett gitt veldig høy verdistigning. Med et boliglån du må betale avdrag på inngår du i en slags "tvungen spareavtale" der banken tvinger deg til å spare penger i boligen med hvert avdrag. Det betyr at du sitter på mye kapital du kan løse ut den dagen du selger boligen, og prisstigningen betyr at du ofte får veldig mye mer igjen enn da du kjøpte. Boligkjøp har vært en bra måte arbeiderklassen og middelklassen kan opparbeide seg kapital på, som senere kan gå i arv.

Imidlertid gjelder dette selvfølgelig private investorer og spekulanter også: når boligmarkedet gir stabilt høy avkastning så lønner det seg å kjøpe opp leiligheter i Oslo sentrum heller enn å investere i arbeidsplasser eller arbeidende kapital.

Tredje boligsektor

De to boligsektorene i dag er leie og eie, som begge er kommersielle og reguleres av markedet. Med "tredje boligsektor" menes en ikke-kommersiell og/eller subsidiert sektor med lavere priser. Mange andre europeiske storbyer, deriblant Zürich, Hamburg og

---

⁷ <https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/bank-og-lan/bsu/>

⁸ <https://www.dagbladet.no/kultur/bsu-ordningen-bor-avvikles/60177509>

⁹ <https://www.nbbl.no/Aktuelt/articleType/ArticleView/articleId/6381/OBOS-tilbyr-leie-til-eie-i-Sandnes>

Wien, har en sterk subsidiert/sosial boligprofil, der man stiller høye krav til utbyggerne eller krever at en andel av nye prosjekter skal leies ut til selvkostpriser¹⁰.

Hva kan gjøres?

Boligpolitikk er skikkelig vanskelig og skikkelig betent. Få skatter i Norge er så upopulære som en hypotetisk nasjonal boligslett (altså som en erstatning for en kommunal eiendomsslett). Norske politikere har lagt seg på en linje der vi har et av Europas mest uregulerte boligmarkeder, men alle forslag om å beskatte bolig på linje med andre investeringer stemples som "usosiale"¹¹. Men realiteten i dag er at noe av det sikreste du kan gjøre som søkkrik er å kjøpe en haug med boliger i sentrale bystrøk. Du får lavere skatt, staten betaler deg for å ta opp lån til å gjøre det, og du kan leie ut til desperate folk på boligjakt i et overopphetet marked der det ikke finnes prisreguleringer. Både IMF¹², OECD¹³, Agenda og Civita¹⁴ mener boligmarkedet må beskattes hardere for å utjevne forskjeller og få flyttet kapital fra Aker Brygge til arbeidsplasser. De peker alle på en nasjonal boligslett som et virkemiddel her. Problemet er selvfølgelig hvordan vi kan gjøre dette uten å ramme Folk Flest, som vil ha egen bolig og har tatt opp lån for å finansiere den.

Vi bør også ha en prinsipiell diskusjon rundt eie-prinsippet. Ingen andre europeiske land har en så stor eie-andel som oss, og vi skal ikke lenger enn over grensen til Sverige før statsministeren tilhører den store andelen som aldri har eid en egen bolig. Det finnes ulike måter man kan stimulere til et bedre leie-marked på, som subsidiert bygging av leiligheter eller krav om at en viss andel av leiligheter må leies ut til kostpris. Dette kan kommunale myndigheter stille krav om når de gjør tomter disponible for utbyggere.

Spørsmål til diskusjon

- Nasjonal boligslett er ekstremt kontroversielt. Men sånn faktisk. Dette er *skikkelig* kontroversielt og vi bør være veldig sikre før vi går inn for en politikk som alle fra SV til FrP kontant avviser. Er dette verdt det mulige bråket?
- Både det å avvikle rentefradraget og å øke beskatningen av bolig er veldig veldig upopulær politikk. Vi snakker ikke politisk utvalg for høyre-venstre-aksen, vi snakker politisk utvalg for ingen-politikere-vil-ta-i-dette-med-ildtang. Er det smart?
- Vil vi egentlig avvikle BSU-ordningen? Det er en ordning som i stor grad kommer vår målgruppe og våre velgere til gode (sette alt inn på BSU... ka-CHING)
- Denne politiske uttalelsen dreier seg i praksis bare om boligmarkedet i tettbygde strøk. Saksframlegger hadde lyst til å også se på for eksempel fraflytting og boplikt i

¹⁰ <https://www.aftenposten.no/kultur/kommentar/i/opKRxj/En-boligpolitikk-ville-vart-en-god-id--Knut-Olav-Amas>

¹¹ https://www.aftenposten.no/kultur/kommentar/i/vQrP0V/Salige-er-de-rikes-barn_-for-de-skal-arve-boligmassen-i-de-store-byene-Kjetil-Rolness

¹²

https://www.regjeringen.no/contentassets/83a603a737994bfe9836900db0f04c20/2017_imf_concluding_statement.pdf

¹³ <http://www.oecd.org/eco/surveys/norway-2018-OECD-economic-survey-overview.pdf>

¹⁴ <https://www.civita.no/publikasjon/skatterreform-for-arbeid-og-okt-velstand>

distriktene, men hadde ikke kapasitet til å ta det med i uttalelsen. Bør vi heller ha en boligpolitisk uttalelse som dekker hele landet?

Saksbehandlers konklusjon

Norges mest faktabaserte ungdomsparti bør ta fakta innover seg og både skattlegge og regulere boligmarkedet hardere. Eie-prinsippet er bra på papiret, men i dag fører det til økte klasseskiller og at voksne folk i full jobb lever på bolighai-utleieres nåde. Det viktigste prinsippet for en grønn boligpolitikk må være at alle i Norge skal kunne bo under trygge og ordentlige forhold, uansett om de gjør det ved å leie eller å eie. I tillegg må staten slutte å betale rike for å spekulere i bolig.

Forslag til vedtak

F1: Resolusjonen «En radikal ny boligpolitikk!» innstilles til LS slik den foreligger., etter en votering over alternativene.

Vedlegg: - En radikal ny boligpolitikk!

Med vennlig hilsen, på vegne av politisk utvalg for skatt og velferd

Miriam Langmoen,
Sentralstyremedlem

Oslo, 27. september 2019

EN RADIKAL, NY BOLIGPOLITIKK

Boligmarkedet i Norge er ute av kontroll. Spekulanter og bolighaier styrer skuta, og klasseskiller forsterkes når unge uten rike foreldre blir stående utenfor markedet. Samtidig mangler Norge en fornuftig leiesektor og en god statlig regulering av markedet.

Boligmarkedet har blitt en hellig ku. Politikere fra både høyre- og venstresiden er bekymrede for unge som ikke får kjøpt egen bolig. Men ingen norske politikere tør ikke å si det et samlet økonomisk fagmiljø peker på: boliger er formuesobjekter som må beskattes hardere, og staten kan ikke lenger betale rike folk for å kjøpe bolig.

Grønn Ungdom vil:

- Trappe ned rentefradraget med sikte på avvikling.
- Skattlegge leieinntekter fra utleie i egen bolig på linje med annen inntekt.
- **ALTERNATIV 3A:** Heve det nasjonale taket for eiendomsskatt til 8 promille, med unntak for lavinntektshusholdninger.
- **ALTERNATIV 3B:** Innføre en nasjonal boligskatt.
- Opprette en statlig tredje boligsektor.
- Avvikle BSU-ordningen.
- Skattlegge sekundærboliger hardere.
- Bygge 4000 nye studentboliger hvert år.
- Pålegge utbyggere at minst 5% av nybygg bare skal være tilgjengelige for førstegangskjøpere.
- Senke dokumentavgiften til 1,5%.
- Øke formuesverdien av primærbolig til 40%.
- Kreve at 1/5 av nye byggeprosjekter i byer skal leies ut til selvkostpriser og heve dette til ¼ i Oslo.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Nora Heyerdahl, internasjonal kontakt
Dato 30.09.19
Saksnr. SST-12-19-145

grønn
ungdom

POLITISK UTTALELSE:

GRØNN BISTANDSPOLITIKK FOR 2020-TALLET

Bakgrunn

Verden er urettferdig.

Drøfting

Å gi bistand er forankret i flere deler av det norske samfunnet. Noen eksempler er kristen nestekjærlighet, sosialistisk fordelingstankegang og klassisk veldedighet (TV-aksjonen). Saksbehandler foreslår å gå bort fra tankegangen om bistand som en snill og veldedig handling som rike land unner fattige land. Alternativet er ideen om at vi alle er verdensborgere med like rettigheter. Den grønne solidariteten er grenseoverskridende og betingelsesløs.

Penger

Norsk bistand tilsvarte omtrent 1 prosent (0,99 prosent) av bruttonasjonalinntekt i 2017. Bare ni land i verden gir mer i bistand enn det Norge gjør. Regner vi per innbygger gir Norge mest bistand i verden. Norge gir 1,14% av brutto nasjonal inntekt til bistand. Sverige slår oss med sine 1,36%. Her finnes det litt ulike tall avhengig av hvordan man regner, men essensen er at Norge er i verdenstoppen på bistand.

Likevel får store deler av verdens befolkning ikke oppfylt retten til et verdig liv. Derfor må vi gi mer. Saksbehandler foreslår å at Norge skal bruke 3% av BNP på bistand over statsbudsjettet. I tillegg bør vi videreføre kravet om å overføre 65 milliarder til klimabistand. Her foreslår vi å si hvor de pengene skal komme fra, og lander på oljefondet årlig. På den måten kan vi tydeliggjøre at denne posten må være uavhengig av bistandsposten på statsbudsjettet for øvrig.

Betingelsesløs bistand

Vi foreslår at bistanden skal være betingelsesløs fordi hvis bistanden har betingelser, er det ikke bistand - da er det utenrikspolitikk. Kina er et eksempel på et land som bruker

utviklingsmidler og infrastrukturinvestering for å skaffe seg realpolitisk fotfeste og makt. Saksbehandler mener at Europa har gjort nok av det.

Avkolonisering

Avkolonisering er den prosessen som gir selvstendighet til land som har vært kolonier. Vi mener at dette er en prosess som fortsatt pågår, og at det er på tide å aktivt tenke avkolonialisering i bistandspolitikken.

Prioritere global omfordeling over mer velferd i Norge

I Norge har de fleste fått sine grunnleggende rettigheter oppfylt. Saksbehandler mener at vi bør gi de som trenger det bedre liv i Norge ved å omfordele mer. Dersom valget står mellom dyre velferdsutvidelser som skolemat eller gratis tannhelse i Norge, eller å bruke pengene på å nå bærekraftsmålene internasjonalt så bør det siste vinne. Vi bør aktualisere denne drakampen ved å sette norsk velferd opp mot bistand. Derfor foreslår vi at Miljøpartiet De Grønne alltid skal prioritere global omfordeling over mer velferd i Norge

Samstemthet

Norge undergraver sine egne bistandsmål med andre deler av politikken. På oppdrag for Norad kom Fafo i en rapport om samstemthet fram til at det skorter på samstemthet i norsk bistands- og utenrikspolitikk. Et av hovedpoengene var at Norsk økonomi er avhengig av at landet er storeksportør av miljøødeleggende olje og gass samtidig som Norge er forkjemper for bevaring av regnskoger og for å stanse klimaendringer. Vi foreslår å legge til grunn at det er andre sektorer som må tilpasse seg bistandsmålene, og ikke motsatt. Vi foreslår i tillegg at bærekraftsmålene skal ligge til grunn for all politikk, også i Norge. Politikere liker å snakke om dem, særlig internasjonalt – men overser at vår politikk her hjemme kan stikke kjepper i hjulene for målene.

Reparasjoner

Reparasjoner er en ide fra USA som ble sparket i gang av forfatter Ta-Nehisi Coates i essayet *The Case for Reparations*.¹⁵ Det er en debatt som først og fremst har gått i USA, og har handlet om slaveri. I Europa er temaet først og fremst forbundet med at Hellas har bedt Tyskland betale krigsreparasjoner.¹⁶ Vi foreslår at Norge bør ta initiativ til en samtale om muligheten for å betale reparasjoner til land som har blitt grovt utnyttet, i Europeiske og vestlige fora.

Saksbehandlers konklusjon

Grønn Ungdom har ikke forutsetninger for, og bør heller ikke ha som mål å detaljstyre norsk bistandspolitik. Saksbehandler mener at Norge har en god bistandspolitik og at Miljøpartiet sin er kjempegod. De fleste gode konkrete forslagene som går på fordelingen av bistandsmidlene er allerede MDGs politikk. Derfor er det foreslått en mer ideologisk og generell tone i resolusjonen.

Vår rolle som et radikalt ungdomsparti bør være å sette spørsmålsteget ved de tankemønstrene som har ligget til grunn for bistandspolitikken, samtidig som vi staker ut en globalistisk ideologisk retning.

¹⁵ <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2014/06/the-case-for-reparations/361631/>

¹⁶ <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/21/greece-to-ask-germany-for-billions-in-war-reparations>

Spørsmål til diskusjon

- Burde vi trekke frem noen typer bistand som vi mener er ekstra viktig, som utdanning til kvinner?
- Er det strengt tatt nødvendig med en pompøs avklaring om hva vår utopi er i den internasjonale politikken?
- Er det klokt å tappe oljefondet og bruke det på klimabistand?

Med vennlig hilsen

Nora Jungeilges Heyerdahl,
Internasjonal kontakt

Myrdal, 27.09. 2019

GRØNN BISTANDSPOLITIKK FOR 2020-TALLET

Målet for all vår internasjonale politikk er gode liv for frie mennesker. Grønn Ungdoms utopi er et verdensomspennende sosialdemokrati av suverene nasjonalstater med små forskjeller og grenseoverskridende omfordeling.

Grønn Ungdom vil bort fra tankegangen om bistand som en snill og veldedig handling som rike land unner fattige land. Vi omfordeler i Norge, fordi det gagnar landet som helhet. På samme måte bør vi omfordele i verden fordi det gagnar verdenssamfunnet.

Den grønne bevegelsen kjemper mot grenser, og bistandspolitikken bør se mennesker uavhengig av grensene som rammer dem inn. Derfor mener Grønn Ungdom at rettighetsperspektivet, menneskelig likeverd og solidaritet må ligge til grunn for bistandsarbeidet.

For øvrig mener vi at idealisme er realpolitisk klokt.

Grønn Ungdom vil:

- At Norge skal bruke 3% av BNP på bistand over statsbudsjettet.
- Overføre 65 milliarder til klimabistand fra oljefondet årlig, uavhengig av bistandsposten på statsbudsjettet.
- At Norsk bistand skal være betingelsesløs.
- At Miljøpartiet De Grønne alltid skal prioritere global omfordeling over mer velferd i Norge.
- At Norsk bistand og handelspolitikk må bidra til avkolonisering, og være et alternativ til Kinas aggressive investeringspolitikk.
- Norge bør ta initiativ til en samtale om muligheten for å betale reparasjoner til Afrika i Europeiske og vestlige fora.
- At Norsk utenriks-, handels og energipolitikk må føye seg etter bistandsmålene sånn at politikken blir mer samstemt.
- Bærekraftsmålene skal ligge til grunn for all politikk, også i Norge.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Hulda Holtvedt og Teodor Bruu, talspersoner
Dato 30.09.19
Saksnr. SST-12-19-145

grønn
ungdom

POLITISK UTTALELSE:

STRATEGISKE VEIVALG FOR MDG I 2021

Bakgrunn

Vi har vunnet et valg, men må begynne allerede nå å tenke på neste. Frem mot 2021 vil det være mye diskusjon intern i MDG om veivalg – hvilke partier vi skal samarbeide med, hvem vi er villige til å gå i regjering med, hvem vi på ingen måte er villige til å gå i regjering med, om vi i det hele tatt bør gå i regjering, og i så fall under hvilke omstendigheter og med hvilke krav. Disse spørsmålene burde vi som ungdomsorganisasjon ta stilling til, slik at vi kan være med å påvirke retningsvalget til MDG. Et vedtak om dette burde være på plass allerede på GULM-19.

Vi foreslår at det vi skal ta stilling til er dette:

- 1) Vårt forhold til regjeringsdannelse og samarbeidsspørsmål generelt
- 2) Hvilke (ultimate) krav MDG bør stille i en eventuell forhandling om makt
- 3) Hvilke partier vi ønsker å samarbeide med nasjonalt fra 2021

Regjeringsdannelse og samarbeidsspørsmål generelt

Spørsmålet om regjeringsdeltagelse kommer til å bli viktig hvis vi gjør et godt valg i 2021. Det kan for eksempel bli slik at en eventuell ny regjering vil trenge oss for å få flertall. Det er flere grunner til at det kan være riktig å søke regjeringsmakt. Det neste tiåret blir avgjørende for om vi får løst klimakrisa - egentlig har ikke MDG tid til å vente med å søke makt. Vi er i politikken for å få gjennomslag for vår politikk - det kan vi få i regjering. Flere steder i landet har vi sett at vi ikke nødvendigvis mister velgere eller troverdighet av å sitte i posisjon. Regjeringsdeltagelse vil dessuten gi oss statsrådsposter og mulighet til å profilere politikerne våre der.

Samtidig er det også gode grunner til å være skeptisk til regjeringsdeltagelse i 2021. Uansett hvor godt vi gjør det i valget, vil vi bli nødt til å kompromisse på en del ting. Vi vil måtte gjennomføre politikk som vi ikke er enig i. Vi vil måtte samarbeide med partier som velgerne våre føler stor avstand til. MDGs eksistensgrunnlag i politikken er at vi ikke ofrer politikken for makt, sånn som SV og Venstre har gjort. Vi kan være ekstremt

utsatt for slitasje og velgertap hvis vi går inn i regjering.

Et tredje alternativ er å ikke gå inn i regjering, men inngå en samarbeidsavtale med regjeringspartiene. På den måten er vi mer fristilt i Stortinget, men vi kan pushe regjeringen på saker som er viktig for oss. Samtidig kan vi havne i en skvis hvor vi legitimerer regjeringen uten å ha særlig mye innflytelse selv.

Ultimate krav

I 2017 hadde MDG tre ultimate krav for regjeringsdeltagelse: Miljø og klima først, FrP ut av regjering og ingen ny oljeleting. I 2017 var de ultimate kravene et viktig skille mellom oss og SV/Venstre. Fordelen med å stille ultimatum er å definere en felles smertegrense for partiet hvor vi ikke kan strekke oss lenger. Ultimatum er også en sikkerhetsventil mot at vi går inn i en regjering uten gjennomslag for hovedsakene våre, og det er en garanti til velgerne om hva vi aldri forhandler bort. Det er også et tydelig signal til andre partier om hva de må deale med hvis de går i forhandlinger med oss.

Et viktig argument mot å stille ultimatum er at det kan gjøre forhandlingene vanskeligere eller i verste fall skremme bort potensielle forhandlingspartnere. Det er for eksempel sterke krefter i LO og Arbeiderpartiet som ikke vil ønske å forhandle med oss om vi stiller oljeultimatum. Ultimate krav gir mindre handlingsrom til partiledelsen som forhandler på vegne av oss, og mindre rom for skjønn hvis vi har fått en god plattform uten 100% gjennomslag for de ultimate kravene. Absolutte løfter til velgerne kan også sette oss i en sårbar posisjon hvis folk opplever at løftene ikke blir oppfylt.

Samarbeidspartier

MDG har ikke pleid å peke på en foretrukken statsminister eller regjeringskonstellasjon. Argumentet for å videreføre denne linja er å bevare troverdigheten vår som et reelt blokkuavhengig parti. Vi aner ikke hvordan valgresultatet vil se ut i 2021, og man kan argumentere for at vi lukker dører for oss selv ved å allerede nå peke på hvem vi vil samarbeide med. Det blir også vanskeligere å skille oss fra de andre miljøpartiene hvis vi "velger side". Det vil nok oppfattes som at vi begraver blokkuavhengigheten en gang for alle.

Det er også gode argumenter for å velge side allerede nå, og peke på Jonas Gahr Støre som statsminister. I ettervalsundersøkelsen fra 2017 ble velgere bedt om å begrunne hvorfor de ikke stemte MDG. 40% oppga det at vi var en utrygg vei til regjeringsskifte som en grunn til ikke å stemme på oss. I rapporten fra ettervalsundersøkelsen heter det at "dette er en gordisk knute partiet er nødt til å løse før 2021. Hvis vi ønsker at landet skal få en ny regjering, for eksempel uten FrP, så må vi si det langt tydeligere."

Man kan argumentere for at blokkuavhengigheten vår ikke har blitt godt nok formidlet: På den ene siden anser mange oss som et parti på venstresiden, på den andre siden oppleves vi ikke som et trygg nok vei til regjeringsskifte. Man kan mene at det er dårlig bruk av krefter å forsvare blokkuavhengigheten når vi heller kan være tydelige på at vi vil kaste regjeringa. MDG har ikke tapt på å være tydelige tilhengere av rødgrønt samarbeid i Oslo.

Et siste poeng er at det er lite sannsynlig at MDG vil støtte en høyresideregjering slik det politiske landskapet ser ut nå. Viljen til å gjennomføre klimapolitikk er om mulig

enda mindre i Høyre enn i Arbeiderpartiet, og dessuten kommer FrP med på lasset.

Saksbehandlers konklusjon

Saksbehandlere mener at MDG bør søke regjeringsmakt. Vi har gode erfaringer med å styre flere steder i landet. 2021 bør bli året hvor vi også får innflytelse nasjonalt. Å søke regjeringsmakt betyr ikke at vi går inn i regjering for enhver pris, men at vi markerer oss som et parti som ønsker å styre.

Saksbehandlere mener videre at vi bør gå til valg på en rødgrønn regjering. Vi anser det som lite sannsynlig at MDG vil inngå et samarbeid med høyresiden slik det politiske landskapet ser ut i dag. Etter seks år i opposisjon har Arbeiderpartiet faktisk tatt noen skritt framover i klimapolitikken, selv om de fortsatt har en beksvart oljepolitikk. Erfaringen fra 2017 er dessuten klokkeklar: Vi har ikke vært klare nok på at vi er en garantist for regjeringsskifte. Blokkuavhengigheten, uansett hvor glade i vi er i den, har vist seg å være vanskelig å kommunisere på en tydelig og troverdig måte. At vi går til valg på rødgrønn regjering betyr ikke at vi ikke kan velge andre strategier lokalt eller ved neste valg.

Saksbehandlere mener at vi bør stille oljeultimatum til en ny regjering, og at dette ultimatumet bør være strengere enn i 2017. Derfor foreslår vi et krav om stans i all ny oljeaktivitet (leting, bygging, nye felt) på norsk sokkel. Det er saksbehandlernes klare mening at MDG aldri kan sitte i en regjering som åpner nye oljefelt. Vi foreslår også å begrense til ett ultimatum - MDG har ikke råd til å være knallharde på så mye annet enn olje.

Forslag til vedtak

F1: Sentralstyret innstiller på strategidokumentet *MDG i 2021* slik det foreligger og oversender det til LS-3-19

Med vennlig hilsen

Teodor Bruu og Hulda Holtvedt
Talspersoner

Oslo, 27. september 2019

VEIVALG FOR MDG I 2021

Klimakrisa må løses i løpet av det neste tiåret. Miljøpartiet De Grønne har ikke tid til å vente med å søke makt. **Grønn Ungdom mener at partiet bør:**

- Ha som mål å sitte i regjering i Norge fra 2021.
- Gå til valg på en rødgrønn regjering.
- Stille ultimatum om ingen ny oljeaktivitet på norsk sokkel.